

C. & LeBaron, B. (eds.) "Handbook of Computational Economics: Volume 4". Elsevier. pp. 329-391

2. Єгоричева, С., Хуторна, М., Руденко М., Вовченко О., Теслюк, С., & Гаряга, Л. Розвиток методології оцінювання фінансової стабільності банків таксонометричним методом. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. (2022). Вип. 1(42). С. 13–25. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.42.2022.3650>

3. Приказюк Н., Погибіль А. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника з урахуванням FSI. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. 2(2019). С. 25-33. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2022/219-2/4>

УДК 330.3

Чайковський Я. І., к.е.н.,
доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнський національний університет

КРЕДИТНІ «ЗЕЛЕНІ» ІНСТРУМЕНТИ ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ СТАЛОГО ФІНАНСУВАННЯ

У вересні 2015 року 193 держави-члени ООН ухвалили «Порядок денний 2030», який визначає глобальні пріоритети для досягнення кращого майбутнього. Основу цього плану складають 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), спрямованих на вирішення актуальних проблем людства. Однією з найбільш важливих є сьома мета – «Доступна та чиста енергія», що передбачає забезпечення до 2030 року універсального доступу до доступної, надійної та стійкої енергії. Це вимагає активних інвестицій в альтернативні джерела енергії, енергоефективні технології та інноваційні рішення для раціонального використання природних ресурсів.

Важливою складовою досягнення цієї мети є розвиток фінансових інструментів, що підтримують сталий розвиток і зменшують негативний вплив на навколишнє середовище. У контексті глобальних екологічних проблем, таких як зміни клімату, забруднення довкілля і виснаження природних ресурсів, необхідно здійснювати комплексні заходи для фінансування проєктів, що відповідають принципам сталості.

Одним із ключових інструментів сталого фінансування, що сприяє досягненню екологічних цілей, є зелений кредит. Це форма фінансування, що надається для реалізації екологічно безпечних, стійких і енергоефективних проєктів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище [4, с. 63]. Йдеться, зокрема, про ініціативи, пов'язані з використанням відновлюваних джерел енергії, впровадженням енергоощадних технологій, будівництвом екологічно ефективних об'єктів,

скороченням викидів вуглецю та іншими заходами, що відповідають принципам сталого розвитку. У впровадженні таких кредитних продуктів фінансові установи відіграють важливу роль, оскільки вони створюють фінансову підтримку для проєктів, що забезпечують перехід до низьковуглецевої економіки та зміцнюють фінансову стабільність як на рівні окремих банків, так і в національному масштабі.

Зелені кредити є важливим елементом політики екологічно сталого фінансування, спрямованої на підтримку проєктів з позитивним екологічним впливом. Вони приносять не лише економічну вигоду для позичальників, але й сприяють досягненню глобальних екологічних цілей, таких як скорочення викидів парникових газів, збереження біорізноманіття та оптимізація використання природних ресурсів. Оскільки фінансова стабільність банківських систем є важливою для сталого розвитку, впровадження зелених кредитних інструментів може сприяти забезпеченню фінансової стабільності як на рівні окремих фінансових установ, так і в масштабах національних економік.

Центральні банки можуть заохочувати фінансові установи враховувати екологічні, соціальні та управлінські (ESG) фактори під час оцінювання ризиків активів. Такі «м'які» регуляторні підходи сприяють переходу банків до більш відповідального та сталого кредитування, що відповідає сучасним тенденціям макропруденційного регулювання. Подібна практика вже впроваджується за кордоном, де підтримка «зелених» фінансових послуг є важливим елементом екологічно орієнтованої економічної політики [5, с. 137].

Сегмент зеленого кредитування залишається порівняно новим як для світової фінансової системи, так і для вітчизняного ринку. Водночас, з огляду на глобальні екологічні виклики, міжнародні зобов'язання України щодо скорочення викидів парникових газів, а також зростаючу потребу у фінансуванні сталих ініціатив, вітчизняний ринок зеленого кредитування має значний потенціал для розвитку. Розширення цього сегменту може сприяти не лише екологічній модернізації економіки, а й підвищенню фінансової стійкості банків через підтримку проєктів з нижчим рівнем довгострокових ризиків і високою соціальною відповідальністю. Для реалізації цього потенціалу важливими є підтримка з боку держави, розробка стимулюючих механізмів для фінансових установ і посилення екологічної обізнаності серед позичальників.

З урахуванням зростаючого інтересу до питань сталого розвитку та екологічної відповідальності, українські банки поступово розширюють практику застосування «зелених» фінансових інструментів. Ці інструменти спрямовані на підтримку проєктів, пов'язаних із підвищенням енергоефективності, розвитком відновлюваних джерел енергії та зменшенням негативного впливу на навколишнє середовище. Серед банків, що активно працюють у цьому напрямі, варто відзначити АБ «УКРГАЗБАНК», АТ «Ощадбанк», АТ «ПроКредит Банк», АТ АКБ «Львів», АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Укресімбанк» та АТ «Райффайзен Банк». Вони

пропонують широкий спектр фінансових продуктів, які сприяють реалізації екологічно орієнтованих проєктів у сферах зеленої енергетики, енергоощадних технологій та природоохоронної діяльності.

Програми, що реалізуються банками, свідчать про зростаюче значення банківського сектору України у підтримці сталого розвитку та поступовому переході до «зеленої» економіки. Зокрема, в межах державної програми «теплі кредити», ініційованої Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України, у 2021 році було передбачено компенсацію з державного бюджету у таких розмірах [6]:

- 20% суми кредиту (але не більше 12 тис. грн) для домогосподарств, які придбали котли, що не використовують газ чи електроенергію;
- 35% суми кредиту (але не більше 14 тис. грн) – для закупівлі енергоефективного обладнання або матеріалів власниками приватних будинків.

Для фізичних осіб, які отримують субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, передбачено відшкодування у розмірі 35 % як на придбання котлів, так і на інші енергоощадні заходи, проте сума компенсації не може перевищувати 12 тис. грн [6].

Таким чином, «зелене» кредитування є важливим інструментом для фінансування екологічно чистих проєктів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, оптимізацію використання природних ресурсів та підтримку сталого розвитку економіки через інвестиції в інноваційні технології.

Банки виконують ключову роль у підтримці екологічно відповідальних проєктів, що допомагають переходити до низьковуглецевої економіки, одночасно зберігаючи свою фінансову стабільність. Вони сприяють реалізації ініціатив, які приносять економічну вигоду та знижують негативний вплив на довкілля.

Однак, фінансові установи стикаються з рядом викликів, серед яких оцінка ризиків нових технологій, довгострокова окупність інвестицій та адаптація до специфічних умов «зеленого» кредитування. Важливою є оцінка ризиків і баланс між короткостроковими умовами кредитування і довгостроковою вигодою.

Для успішного впровадження «зелених» кредитів необхідна державна підтримка, зокрема через податкові пільги та інші стимули, що заохочуватимуть банки до активнішого фінансування екологічних ініціатив. Це дозволить зміцнити фінансову стабільність і сприятиме розвитку екологічно орієнтованої економічної політики.

Державні програми, такі як «теплі кредити», є важливим інструментом для стимулювання попиту на екологічно чисті технології серед фізичних осіб, що допомагає зменшити екологічний слід на рівні домогосподарств і сприяє підвищенню енергоефективності.

Ринок «зелених» кредитів в Україні має значний потенціал для розвитку, що може сприяти не лише екологічній модернізації економіки, а й підвищенню фінансової стійкості банків, що працюють у цьому сегменті.

Для ефективного розвитку «зеленого» кредитування важливо застосовувати комплексний підхід, який включає адекватну оцінку ризиків, державне регулювання, створення стимулюючих механізмів для банків та врахування інтересів суспільства. Це дозволить забезпечити сталий розвиток фінансового сектору в умовах глобальних екологічних викликів.

Перелік використаних джерел

4. Чайковський Я., Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Є., Луців П. Банківське зелене кредитування як ключовий інструмент екологічної модернізації економіки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2025. Том 2 (61). С. 54-72. DOI: 10.55643/fcaptp.2.61.2025.4651

5. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. Центр Разумкова. 2019. 316 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf

6. Державна підтримка енергозбереження – програма «теплих кредитів». URL: <https://saee.gov.ua/uk/consumers/tepli-kredyty>

УДК (338+658.5)

Чорноока Ю. Р., студентка 1-го курсу магістратури спеціальності 051 «Економіка»

Метошоп І. М., к.е.н., доцент кафедри прикладної економіки, Івано-Франківський національний технічний університету нафти і газу

МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ, ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Основні бізнес-процеси є ключовим джерелом прибутку та головною метою діяльності будь-якого підприємства, тому що саме вони здатні забезпечити стабільний розвиток та процвітання компанії. Для того, щоб гарантувати його отримання необхідно впроваджувати заходи раціональної організації операційних бізнес-процесів, а також вміти моделювати їх, оскільки саме це дозволяє визначити «вузькі місця», оптимізувати роботу, а також забезпечує графічне відображення, наочне розуміння функціоналу компанії та розробку шляхів скорочення витрат. Необхідною умовою виконання цих цілей є аналіз усіх ланок основних процесів підприємства, впровадження обґрунтованих напрямів з підвищення рівня управління ними, а також раціональне спрямування їх на створення якісних моделей, систематизацію складових та їх розвиток, які можуть принести вигоду для підприємства і сприяти усуненню проблемних аспектів діяльності.

Згідно досліджень Гадецької З. М. та Холопової М. О., моделювання бізнес-процесу – процес відображення суб'єктивного бачення потоку робіт у вигляді формальної моделі, що складається з взаємопов'язаних операцій. Бізнес-модель – це формалізований (графічний, табличний, текстовий, символічний) опис бізнес-процесів, що відображає реально існуючу або